

ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ▪ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ▪ ΤΜΗΜΑΤΑ ΔΙΕΤΟΥΣ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ

ΟΝΟΜΑ: .....
ΗΜ/ΝΙΑ: ..... / 10 / 2023 ΤΜΗΜΑ: .....

Βαθμός /10 μονάδες
😊 %

Α' Ομάδα

A.1. Να γράψετε τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση, ανάλογα με το περιεχόμενό της. (/10 μονάδες)

- α.** Ο πρωθυπουργός Δηλιγιάννης στις 12 Μαρτίου 1905 προέβη σε σκληρές δηλώσεις κατά του πρίγκιπα Γεωργίου και των συνεργατών του.
β. Η πολιτοφυλακή της Κρήτης οργανώθηκε για πρώτη φορά επί αρμοστείας Αλεξάνδρου Ζαΐμη.
γ. Το κίνημα του Θερίσου υποστηρίχθηκε από την ελληνική κυβέρνηση.
δ. Ο παλαίμαχος κρητικός πολιτικός Ι. Σφακιανάκης κάλεσε τον λαό σε καθολική συμπαράσταση προς τους επαναστάτες του Θερίσου.
ε. Τον Φεβρουάριο του 1913 πραγματοποιήθηκε η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.

A.2. Να καταγράψετε: (15 μονάδες)

- α)** το περιεχόμενο του όρου “**Οργανικός Νόμος**”
β) το περιεχόμενο του όρου “**Διάταγμα περί συγκροτήσεως της Κρητικής Συνελεύσεως**”
γ) τη **θέση του πρίγκιπα Γεωργίου** για το εθνικό ζήτημα της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα στο πλαίσιο της πρώτης κυβέρνησης της Κρητικής Πολιτείας.

B.1. Να αναφερθείτε στα **αποτελέσματα** της αρμοστείας του **Αλεξάνδρου Ζαΐμη** στην Κρήτη κατά την περίοδο 1906-1908.

(12 μονάδες)

B.2. Να αναφερθείτε στη **θέση του Ελευθερίου Βενιζέλου** στο ζήτημα της διαχείρισης της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα:

- α)** κατά το **πρώτο διάστημα** της λειτουργίας της Κρητικής Πολιτείας (6 μονάδες)
β) **μετά** την επανάσταση του Θερίσου και κατά τη διάρκεια των **διπλωματικών επαφών** μεταξύ Μεγάλων Δυνάμεων και επαναστατών (7 μονάδες).

(13 μονάδες)

Β' Ομάδα

Γ.1. Αντλώντας πληροφορίες από τα παρακάτω κείμενα και σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, να παρουσιάσετε και να αιτιολογήσετε τη στάση που τήρησαν οι **ελληνικές κυβερνήσεις** απέναντι στο **Κρητικό Ζήτημα**:

- α)** κατά τη διάρκεια του **1908**. (μονάδες 10)
β) μετά την ανάληψη της **πρωθυπουργίας** της Ελλάδας από τον **Ελευθέριο Βενιζέλο** έως και την έναρξη των **Βαλκανικών πολέμων**. (μονάδες 15)

(/25 μονάδες)

Κείμενο Α'

Το φθινόπωρο του 1908 η Βουλγαρία κήρυξε την ανεξαρτησία της και προσάρτησε την Ανατολική Ρωμυλία, μία περιοχή που φιλοξενούσε ελληνικούς πληθυσμούς. Την ίδια εποχή η Αυστροουγγρική αυτοκρατορία μεθόδευσε την ενσωμάτωση της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης, παρά τις αντιδράσεις της Ρωσίας και της γειτονικής Σερβίας. Μέσα σε αυτό το ρευστό πολιτικό σκηνικό οι Κρήτες με την παρότρυνση και της ελληνικής κυβέρνησης αποφάσισαν να διεκδικήσουν την ανεξαρτησία τους και την ένωση με την Ελλάδα. Η ελληνική κυβέρνηση επισήμως δεν επιδοκίμαζε τις πρωτοβουλίες των Κρητών, διότι δεν ήθελε να προκαλέσει τους Τούρκους. Στο παρασκήνιο, όμως, οι δύο πλευρές συνεργάζονταν στενά. Η Αθήνα θεωρούσε απαραίτητη την κινητοποίηση των Κρητών για να διεκδικηθεί de facto η ένωση με την Ελλάδα. Ο πρωθυπουργός της Ελλάδος Γεώργιος Θεοτόκης εισηγήθηκε στον ομόλογό του της Κρήτης Γεώργιο Παπαμαστοράκη την ανάγκη για κινητοποιήσεις, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός. Ο Παπαμαστοράκης ήρθε σε επαφή με τον ηγέτη της αντιπολίτευσης Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος συμφώνησε με την πρόταση του Θεοτόκη. Πράγματι, στις 24 Σεπτεμβρίου (6 Οκτωβρίου) του 1908 πραγματοποιήθηκε ογκώδες συλλαλητήριο στα Χανιά, στο οποίο υπολογίζεται ότι συμμετείχαν 15.000 άνθρωποι.

Άρθρο «24 Σεπτεμβρίου 1908: Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα – Πως έγινε» του πανεπιστημιακού Γ. Χ. Κουφογιώργου, Ελευθεροτυπία 20.9.2014)

Κείμενο Β'

Ήδη από το 1911 είχε τεθεί το ζήτημα να σπεύσουν οι Κρήτες βουλευτές στην Ελλάδα και να ενσωματωθούν στο ελληνικό κοινοβούλιο, ώστε να επιτευχθεί μία «ντε φάκτο» ένωση της νήσου με την Ελλάδα. Στη λύση αυτή αντέδρασαν λυσιπώδως οι Μεγάλες Δυνάμεις, οι οποίες είχαν καταστήσει επιπλέον προσηκτική την ελληνική κυβέρνηση να μη αποδεχθεί με κανένα τρόπο την πραξικοπηματική αυτή ενέργεια των Κρητών. Και ενώ ο Κρήτης Ελ. Βενιζέλος ήταν σαφώς αντίθετος με την εισδοχή των Κρητών βουλευτών και τη γνώμη του αυτή την εξέθεσε απερίφραστα στην Επιτροπή Κρητών όταν τον επισκέφθηκε το 1911, η παλαιοκομματική παράταξη, για λόγους καθαρά αντιπολιτευτικούς, ενίσχυε τις επιθυμίες αυτές των Κρητών, αδιαφορώντας για τους τεράστιους εθνικούς κινδύνους που επικρέμονταν πάνω από την Ελλάδα και κυρίως τον κίνδυνο κήρυξης πολέμου της Τουρκίας και της Ελλάδας και μάλιστα σε μία εποχή που η μυστική διπλωματία προετοίμαζε την Ελληνο-Βουλγαρο-Σερβική συμμαχία κατά της Τουρκίας με σύντομες διαπραγματεύσεις. Ο Βενιζέλος, λοιπόν, προκειμένου να μην επέλθει βίαιη ανατροπή της ισορροπίας των τεταμένων ελληνοτουρκικών σχέσεων είχε καταλήξει να αντιταχθεί σθεναρά στην είσοδο των Κρητών βουλευτών στην ελληνική βουλή. [...] Ο χειρισμός του Βενιζέλου, παρά τον αντιδημοτικό χαρακτήρα του, άφησε ελεύθερο το έδαφος για μια Βαλκανική συμμαχία για τη διεξαγωγή του απελευθερωτικού πολέμου του 1912.

(Τάσος Βουρνάς, Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, τόμος Β', σελ. 104-107)

Δ1. Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α. τα **πολιτικά γεγονότα** στην Κρήτη από τις 18 Μαρτίου 1901 **μέχρι και** την προκήρυξη εκλογών στο τέλος του 1904 (μονάδες 15) και

β. τη **στάση της αντιπολίτευσης** στην εξαγγελία των εκλογών και τους σκοπούς της σύμφωνα και με την προκήρυξή της. (μονάδες 10)

(/25 μονάδες)

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βενιζέλος απολύθηκε από τον [Υπάτο Αρμοστή] Γεώργιο και μέσα από απαντωτά δημοσιεύματα στην εφημερίδα Κήρυξ των Χανίων εξήγησε τη στάση του και απάντησε στα αθηναϊκά δημοσιεύματα που τον κατηγορούσαν. [...] Στο προσωπικό του σημειωματάριο ο Βενιζέλος αναφέρεται στους λόγους της

απόλυσής του από τον πρίγκιπα, θεωρώντας την ως μία πράξη επίρριψης ευθυνών στο πρόσωπό του από τον Αρμοστή, λόγω της αναποτελεσματικότητας του τελευταίου και σε μία προσπάθεια να δικαιολογήσει τη σασιμότητα και το αδιέξοδο στο οποίο είχε φτάσει το Κρητικό Ζήτημα. Χαρακτηριστικά ανέφερε: «[...] Ο πρίγκιψ εξεμάνη ακολούθως εναντίον μου, διότι περιέπιπτεν από αποτυχίας εις αποτυχίαν [...] και έπρεπε να ευρεθή ο αποδιοπομπαίος τράγος [...]».

Εμμανουήλ Γ. Χαλκιαδάκης, «Η επανάσταση του Θερίσου ως εσωτερικό ζήτημα: η προσωπική διάσταση πρίγκιπα Γεωργίου-Ελευθερίου Βενιζέλου», στο: Γιώργης Μανουσάκης και Βάλια Βαρουχάκη (επιμ.), Θέρισσον 1905. 100 χρόνια. Συνέδριο υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων, Χανιά, 3-5 Μαρτίου 2005, Πρακτικά, Χανιά 2009, σ. 27.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η αδυναμία της [Αρμοστείας] να προωθήσει το ενωτικό αίτημα προς τη λύση του, διέυρνε με την πάροδο του χρόνου τις αντιδράσεις και ενίσχυσε την αντιπολιτευτική κίνηση. Ο Βενιζέλος, πολιτικά απομονωμένος μετά την απόλυση και εγκατάλειψη του προγράμματος του, τον Απρίλιο του 1901, εξέφρασε πρώτος την αντιπολιτευτική αντίδραση και πέτυχε να συσπειρώσει κάτω από το πρόγραμμά του το σύνολο των αντιπολιτευτικών δυνάμεων. Η άρνηση του πρίγκιπα Γεωργίου να αποδεχθεί οποιοδήποτε διάλογο με την αντιπολιτευτική μερίδα και η συστηματική υπονόμευση κάθε συμβιβαστικής πρωτοβουλίας έθεσε σε δοκιμασία την εσωτερική ενότητα του κρητικού λαού.

Κωνσταντίνος Σβολόπουλος, «Η Κρητική Πολιτεία από το 1899», στο: Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΔ', Αθήνα 1977, σ. 208 (διασκευή).

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

«Οι υπογεγραμμένοι, αποτελούντες την ηνωμένην εν Κρήτη αντιπολίτευσιν, συνελθόντες εν Χανίοις τη 26η Φεβρουαρίου 1905, αποσκοπούντες εις την εκπλήρωσιν του Εθνικού Προγράμματος αποφασίζομεν: α) Πρώτον και κύριον μέλημα ημών έστω η επίτευξις του από αιώνων επιδιωκόμενου σκοπού της ενώσεως της Κρήτης μετά της ελευθέρας Ελλάδος. β) Αδυνάτου αποβαίνοντος του σκοπού τούτου, θέλομεν επιδιώξει την πολιτικήν προσέγγισιν της πατρίδος προς την ελευθέραν Ελλάδα, μεταβαλλομένης από διεθνούς απόψεως της σημερινής καταστάσεως. γ) Μη εκπληρουμένου μηδέ του σκοπού τούτου θέλομεν επιδιώξει την αναθεώρησιν του ημετέρου συντάγματος κατά το πρότυπον του ελληνικού, όπως απαλλαγή ο τόπος του δεσποτισμού. Του προγράμματος τούτου την πραγμάτωσιν θέλομεν επιδιώξει και δι' ενόπλων λαϊκών συναθροίσεων. Εν ταις ενεργείαις ημών δεν θέλομεν επιδιώξει προσωπικήν μεταβολήν, αλλ' επελθούσης τοιαύτης θέλομεν αποκρούσει παντί σθένει και διά των όπλων έτι πάντα μη Έλληνα κυβερνήτην».

«Η προκήρυξη της αντιπολίτευσης», 26 Φεβρουαρίου 1905.

1. ☒ Ζωγράφου: Ι.Χρυσίππου 1, ☎ 210 7488030 & ΙΙ. Ξηρογιάννη 10, ☎ 210 7488180
  2. ☒ Χολαργός: Φανερωμένης 13, ☎ 210 6536551
  3. ☒ Αγία Παρασκευή: Ευεργέτου Γιαβάση 9, πλατεία Αγ. Παρασκευής, ☎ 210 6000031
-

